

Utbildningsinspektion i Töre rektorsområde, Töre och Morjärvs skolor

Innehåll

Innehåll.....	1
Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan/rektorsområdet.....	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av utbildningsresultaten.....	3
Bedömning av verksamheten	5
Bedömning av förutsättningarna för utbildningen.....	7

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i Töre rektorsområde och besökt skolorna den 18 - 20 oktober och den 7 november 2005. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbsida (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen om ca två år.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömningar är dels dokument från kommunen och Töre rektorsområde, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I Töre rektorsområde intervjuades rektor, lärare, personal ansvarig för service- och administration, skolsköterska, studie- och yrkesvägledare, elever samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte ett antal lektioner i årskurserna 2, 4, 5, 6, 8 och 9. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Töre skola	Antal barn/elever
Förskoleverksamhet	47
Skolbarnsomsorg	43
Förskoleklass	17
Grundskola	191

Morjärvs skola	Antal barn/elever
Förskoleverksamhet	17
Skolbarnsomsorg	12
Förskoleklass	4
Grundskola	18

Töre rektorsområde omfattar skolorna i Töre och Morjärv.

I Töre skola arbetar den pedagogiska personalen i tre arbetslag (F-3, 4-6, 7-9). Undervisningsgrupperna i Töre skola ändrades från åldersblandade till åldershomogena för ett år sedan. En särskild undervisningsgrupp finns i ett ABF-hus som ligger en kilometer från skolan.

Morjärvs skola har årskurserna 1-6. Förskolan ligger nära skolbyggnaden. Elevgrupperna i Morjärvs skola är åldersblandade och personalen utgör ett arbetslag.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid skolan och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga skolförfattningar.

Som helhet erbjuder skolorna i Töre rektorsområde utbildning av godtagbar kvalitet. Skolan i Morjärv ger eleverna en god utbildning i en trevlig miljö. De yngre eleverna i Töre skola från förskoleklass till årskurs 3 vistas i en trivsamt miljö medan eleverna som går i klasserna 4-6 har en sämre fysisk miljö. Rektorsområdet har goda förutsättningar för utbildningen i form av en engagerad personal.

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden:

- Rectorsområdet bör analysera skillnaderna i betyg mellan flickor och pojkar och vidta relevanta åtgärder för att förbättra resultaten.
- Töre skola bör arbeta för att skapa en god lärmiljö för eleverna i de högre årskurserna genom att stärka arbetet med den värdegrund som läroplanen uttrycker och förbättra elevernas inflytande över skolarbetet.
- Kvalitetsarbetet bör förbättras så att skolorna tydligare analyserar måluppfyllelsen och vidtar relevanta åtgärder om målen inte har uppnåtts.
- Skolorna i rektorsområdet bör tydliggöra målen för lärandet för eleverna i alla årskurser samt dokumentera och utvärdera deras kunskapsutveckling i samtliga ämnen.
- I rektorsområdet bör skapas tydliga och av alla kända rutiner för arbetet med elever i behov av särskilt stöd. Arbetet med åtgärdsprogram bör också förbättras.
- Kommunikationen och dialogen mellan rektorn, elever, lärare och föräldrar behöver förbättras.
- Elevernas garanterade undervisningstid måste säkerställas.
- Rectorsområdet bör eftersträva en fördelning av arbetsuppgifterna så att lärare i största möjliga mån undervisar i ämnen och åldrar som de har utbildning för.
- Tillgången till läromedel av god kvalitet och fungerande datorer bör förbättras.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Töre skola saknar en arbetsplan för genomförandet av de fastställda målen för utbildningen (2 kap. 23 § grundskoleförordningen).
- Formella beslut saknas för elever med anpassad studiegång och vid placering av elever i särskild undervisningsgrupp (5 kap. 5 och 10 §§ grundskoleförordningen).
- Töre skola genomför inte elevens val (2 kap. 19-20 §§ grundskoleförordningen).

Bedömning av utbildningsresultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt målen i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, Lpo 94, avsnitten 2.1 och 2.2

Under åren 2002-2004 var andelen elever i årskurs 9 i Töre skola, som nått målen i samtliga ämnen 70, 85 och 79 procent. Motsvarande siffror för riket var 75 procent åren 2002 och 2003 samt 76 procent år 2004.

Meritvärdet för eleverna i Töre jämfört med riket under samma period var 183 (205), 195 (205) och 206 (206). Siffran inom parentes anger rikssnittet.

Av tabellen nedan framgår att studieresultaten för pojkarna är betydligt lägre än för flickorna. Rektorn i Töre skola har noterat skillnaderna. Skolan har inte gjort någon analys av orsakerna eller initierat en diskussion om strategier för att förbättra pojkarnas resultat.

Tabell 1. Slutbetyg under åren 2002- 2004 i Töre skola uppdelade på flickor och pojkar

År	2002		2003		2004	
Kön	Flicka	Pojke	Flicka	Pojke	Flicka	Pojke
Meritvärde	214,6	151,2	203,7	187,4	223,0	178,5
Andel som ej nått målen i						
Eng	7,7	23,1	0	10,5	5	15,4
Ma	7,7	15,4	0	10,5	5	15,4
Sv	7,7	15,4	0	10,5	0	7,7
NO	7,7	23,1	13,3	15,8	10	15,4
SO	0	30,8	6,0	10,5	0	15,4
Andel med 16 betyg	84,6	57,1	86,7	84,2	85,0	76,9
Andel behöriga till nationella program	92,3	71,4	100,0	89,5	90,0	76,9

Resultaten av de nationella proven år 2004 avviker inte från slutbetygen i respektive ämne.

Inspektionen visar att eleverna är trygga i Morjärv skola. Detsamma gäller de lägre årskurserna i Töre skola. Kränkningar och mobbning inträffar men är ovanliga. Språkbruket bland de äldre eleverna i Töre skola är dock hårt och kränkningar förekommer. Det är också tämligen vanligt att elever kommer sent till sina lektioner. Det förekommer även en hel del klotter och förstörelse i de lokaler och uppehållsrum där eleverna i årskurserna 7-9 vistas. Trots att handlingsplaner finns och det förebyggande arbete som skolans personal gjort finner inspektörerna att de äldre elevernas arbetsmiljö inte är tillfredsställande.

Bland de yngre eleverna är språkbruket bättre. I det hus och avdelningar i Töre skola där elever i de lägre åldrarna vistas förekommer ingen eller ringa förstörelse och det är också lugnare i den miljön. Att lärare vistas bland eleverna under rasterna bidrar till den trivsammare miljön.

Bedömning av verksamheten

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet i det inre arbetet; innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen; individanpassning och stöd; utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning; kvalitetssäkring och förbättringsarbete; skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanen, Lpo 94, och i andra författningar för grundskolan.

Arbetsmiljö och delaktighet

För elevernas formella inflytande finns samverkansorgan i form av klassråd, elevråd och skolråd. Inspektörerna finner dock att klassrådsmöten bland de äldre eleverna äger rum sporadiskt i vissa klasser och att elevrådet inte fått någon elevrådsutbildning. Detta får konsekvensen att representanterna inte har kunskap om vad styrdokumentet säger om elevers rätt till inflytande. De äldre elevernas inflytande över undervisningen handlar för det mesta om hur redovisning skall ske och i vilken ordning arbetsområden skall läsas. Eleverna deltar inte i planering av arbetsområden och teman och de får i ringa omfattning påverka val av innehåll i de olika ämnena.

I de lägre åldrarna och i Morjärvs skola har eleverna större inflytande över sin skolsituation. I Morjärv genomförs möten där elever och alla vuxna som arbetar i skolan deltar. Dessa stormöten genomförs när någon fråga behöver diskuteras eller ventileras. Att godkänna trivselreglerna, som i Morjärv revideras varje höst tillsammans med föräldrar och elever, är exempel på en fråga som stormötet beslutat.

Organisation och arbetssätt i undervisningen

Arbetslagen lägger själva sina scheman. Schemapolicy eller andra direktiv från ledningen finns inte men rektorn för diskussioner med lärarna under schemaarbetet. Vid inspektionen kunde dock rektorn inte visa någon korrekt timplan som skall ligga till grund för lärarnas schemaläggning. Vidare kan inte rektorn garantera att eleverna i Töre rektorsområde får den garanterade undervisningstiden. Enligt inspektörerna är det angeläget för kommunen och skolorna att säkerställer tidsanvändningen.

De flesta lektioner i årskurserna 7–9 är relativt korta. Det tar lång tid att komma igång med arbetet eftersom många kommer sent till lektionerna och det är stökigt och bullrigt. En konsekvens av detta är att tiden för lärandet reduceras. Från timplanens ämnen tas också tid till friskvård. Vid samtal med elever framkommer att de vill ha längre lektioner och längre raster. Det kommunövergripande värdegrundsarbetet ”Ordning och reda” pågår i Töre skola och enligt rektorn har det haft en viss positiv effekt på elevernas tidspassning.

I årskurserna 7–9 förekommer eget arbete under ett antal schemapositioner i veckan. Positioner för eget arbete läggs ut i ämnena svenska, SO, NO, teknik och bild. Eleverna väljer vad de vill arbeta med utifrån sin veckoplanering. I scheman för årskurserna 1–6 finns ingen sådan tid utlagd.

Sedan många år tillbaka stöder Töre rektorsområde en kontaktskola i Indien. Vid inspektionstillfället berättade en representant för den skolan som brukar besöka Töre om barnen och skolan i Indien.

Individanpassning och stöd

Inspektörerna konstaterar att det inom rektorsområdet saknas tydliga och av alla kända rutiner för arbetet med elever i behov av särskilt stöd. Inte heller sker det någon utvärdering av stödåtgärderna. Rektorn träffar elevvårdsteamet ungefär en gång i månaden.

Inspektörerna finner att åtgärdsprogram saknas för några elever som inte nått målen i årskurs 5. Några elever har anpassad studiegång och det finns en särskild undervisningsgrupp i lokaler utanför skolområdet. Rektorn kunde, vid inspektionstillfället, inte styrka att formella beslut tagits enligt grundskoleförordningen.

Töre rektorsområdet arbetar med att stödja elevernas språkutveckling. I syfte att bedöma deras läsutveckling använder skolan ett läsutvecklingsschema, LUS för alla elever. Lässtunder finns schemalagda i alla klasser vid minst två tillfällen i veckan. Inspektörerna erfar att alla elever i årskurs 2 är goda läsare. Matematiken däremot beskrivs av personal som den stora stötestenen, vilket också framgår av resultaten på ämnesproven.

I Morjärv skola har lärare sedan vårterminen efterfrågat undervisning i svenska som andra språk för elever med utländsk bakgrund. Vid inspektionstillfället hade inte frågan lösts på ett tillfredsställande sätt. Däremot får eleverna studiehandledning på modersmålet genom en tillfällig lösning.

Utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning

De äldre elevernas kunskapsutveckling dokumenteras inte före årskurs 8. En utvärdering i samtliga ämnen av de yngre elevernas kunskaper görs inte systematiskt av lärarna. Ovanstående efterfrågas inte heller av skolledningen. Däremot genomförs ämnesproven i årskurs 5 i båda skolorna. I Morjärv använder lärarna dessutom ”Analysschema i matematik – för åren före skolår 6 ” och ”Språket lyfter!”, ett diagnosmaterial i svenska för åren före årskurs 6.

Lärarna berättar om de enskilda elevernas kunskapsutveckling i utvecklingssamtalen med utgångspunkt i sina egna anteckningar och de uppgifter som andra lärare lämnar till dem. Någon sammanställning av samtliga elevers kunskapsnivå utifrån den inför utvecklingssamtalen insamlade informationen finns inte. Under innevarande läsår utarbetar skolan en portfoliodokumentation i svenska, engelska, bild, SO och NO.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

Töre skola saknar en lokal arbetsplan.

”Etiska vägmärken” finns i form av honnörsord som ska känneteckna verksamheten. Kvalitetsredovisningen år 2004 tar i ett avsnitt upp ”Åtgärder för fortsatt utveckling”. I det stycket framhävs bland annat vikten av att elever skall

nå godkända betyg och att de måste få vetskap om kunskapsmålen. Någon plan för hur rektorsområdet skall arbeta med detta har inte tagits fram.

Morjärvs skola har en lokal arbetsplan där kunskapsmålen lyfts fram i ämnena svenska, engelska och matematik från förskoleklass till årskurs 6. I Morjärv är också uppnåendemålen tydligt redovisade för elever och föräldrar.

Kvalitetsredovisningen utarbetas kalenderårsvis och rektorn uppger att tyngdpunkten ligger i arbetet med de kommungemensamma målen. Skolan har en kvalitetsgrupp som träffas en gång i månaden tillsammans med rektorn.

Inför arbetet med kvalitetsredovisningen skickar rektorn ut frågor till arbetslagen. Dessa är inriktade mot process och resultat. Inspektionen visar att det i skolans arbete med kvalitetssäkringen saknas systematik i insamlandet av underlag och analys av måluppfyllelsen.

Under innevarande läsår har skolan inte påbörjat något nytt utvecklingsarbete eftersom man bedömer det vara angeläget att fortsätta med språk- och matematiksatsningen.

Skolledning och intern kommunikation

Töre rektorsområde har en rektor. Rektorn har tillgång till en ledningsresurs motsvarande en halvtidstjänst men har, vid inspektionstillfället, ännu inte beslutat hur den ska användas. Förutom för den pedagogiska och administrativa personalen är rektorn även chef för personalen i skolrestaurangerna. Totalt handlar det om drygt 60 personer. Lokalvårdarna och fastighetsskötarna tillhör en annan förvaltning.

Rektorn deltar varannan vecka i ledningsmöten med förvaltningschefen. På dessa rektorsträffar avhandlas i regel frågor om personal och ekonomi. Arbetslagen har möten varje vecka och rektorn deltar i dem varannan vecka. Under hösten har rektorn också varit med på samtliga föräldramöten. Förutom alla schemalagda möten med personal, där rektorn har möjlighet att lämna information, skickar rektorn varannan vecka ut ett informationsbrev till all personal. Trots de många mötesarenorna finner inspektörerna ett missnöje för skolledningens bristande lyhördhet i dialogen med föräldrar, elever och lärare.

Bedömning av förutsättningarna för utbildningen

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen: tillgång till den utbildning som grundskolan skall erbjuda, information om utbildning; personal samt läromedel, pedagogiska materiel och utrustning. Bestämmelser finns i bl. a. skollagen.

Tillgång till en likvärdig utbildning

Inspektörerna finner att eleverna i Töre rektorsområde inte i alla avseenden får tillgång till en likvärdig utbildning och den undervisning som de har rätt till enligt skollagen. I Töre skola genomförs inte elevens val över huvud taget. I Morjärv kommer elevens val att genomföras under vårterminen.

Personalresurserna

I Töre rektorsområde finns 65 medarbetare varav cirka 30 är pedagoger. Av dessa är två specialpedagoger. Lärartätheten i Töre skola är 9,4 och i Morjärv 12,5 lärare per 100 elever (7,9 i riket). Av pedagogerna är det cirka 20 procent som undervisar i ämnen och åldrar som de saknar utbildning för.

Det finns god kompetens hos ett antal lärare när det gäller läsinlärning. I dagsläget erbjuds dock inte andra lärare som arbetar i de lägre åldrarna en internt anordnad kompetensutveckling i det avseendet.

Kompetensutvecklingsinsatser som genomförts under det senaste läsåret har till största delen handlat om ämnesfortbildning. Storleken på de resurser som avsätts för kompetensutvecklingen är inte känd av skolans personal. Inspektörerna har inte fått någon uppfattning om hur skolans långsiktiga planering för kompetensutveckling ser ut. Rektorn uppger att en individuell treårsplan gjorts för varje medarbetare under de utvecklingssamtal som genomförts föregående läsår.

Materiella resurser

De äldre eleverna i Töre skola klagar över att uppehållsrum och andra allmänna utrymmen som de vistas i under raster och håltimmar är torftiga och tråkiga. Undantaget är cafeterian. Luften i klassrummen är inte bra och under vintern blir det ganska kallt i vissa lokaler. Inspektörerna bedömer i övrigt att lokalerna för årskurserna 7–9 och F–3 är rymliga och funktionella.

Lokalerna i Västra skolan, det hus där årskurserna 4–6 går, är slitna och i behov av upprustning. Skolhuset i Morjärv är däremot mycket trivsamt och fullt av konstverk som eleverna skapat.

De yngre eleverna i Töre skola klagar över läroböcker som är gamla och slitna. I årskurs 6 saknas läromedel i de samhällsorienterade ämnena. Skolan har datasalar men datorerna är inte tidsenliga. För årskurserna 4–6 finns, vid inspektions-tillfället, inte fungerande datorer.

Inspektörerna bedömer att utemiljön, både i Töre och Morjärv, ger goda förutsättningar till fysiska aktiviteter och lek. De yngre eleverna i Töre och Morjärv önskar dock fler lekredskap för sina raster utomhus.

Datum

Ort

2006-01-24

Umeå

Gunhild Larsson

Britta Olsson